Пролетарыі ўсіх краін, єднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

№ 126 (7687) | Субота, 8 ліпеня 1944 г. | Цана 20 к.

Чырвоная Армія працягвае граміць ворага, ачышчаючы беларускую зямлю ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Учора нашымі войскамі вызвалены раённыя цэнтры Вілейскай вобласці горад Ашмяны і Астравец, раённы цэнтр Баранавіцкай вобласці Мір і раённы цэнтр Пінскай вобласці горад Столін.

Слава нашым доблесным воінам!

ЦК КП(б)Б, Соўнарком БССР таварышу ПАНАМАРЭНКА

Прэзідыум Вярхоўнага Совета БССР таварышу НАТАЛЕВІЧУ

Прыміце шчырае прывітанне з прычыны вызвалення сталіцы Совецкай Беларусі — Мінска.

Для літоўцаў гэта падзея асабліва радасная, як прадвеснік блізкага вызвалення Совецкай Літвы і яе сталіцы Вільнюса. Яна натхняе нашы народы на яшчэ больш рашучую барацьбу супроць нямецкіх захопнікаў і набліжае гадзіну канчатковай перамогі.

У дружнай вялікай сям'і совецкіх народаў пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна беларускі народ хутка залечыць раны, нанесеныя подлым ворагам, і зноў расквітнее Совецкая Беларусь.

Сакратар ЦК КП(б) Літвы СНЕЧКУС.

Старшыня Соўнаркома Літоўскай ССР ГЕДВІЛАС.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Літоўскай ССР ПАЛЕЦКІС.

Адзіная і непарушная дружба совецкіх народаў

Незвычайная радасць поўніць сэрца беларускага народа. Родная Беларусь вызваляецца з фашысцкага палону. Сталіца рэспублікі — Мінск, старажытныя беларускія гарады Віцебск, Гомель, Магілёў, Мозыр, Вілейка, Бабруйск, Барысаў, Маладзечна, Тураў зноў вернуты ў совецкую сям'ю.

У гэтыя гістарычныя дні, калі гераічная Чырвоная Армія ў нябывалым імклівым наступленні вызваляе Совецкую Беларусь ад нямецка-фашысцкіх акупантаў, беларускі народ славіць вялікага Сталіна — свайго вызваліцеля і друга, геніяльнага палкаводца, пад кіраўніцтвам якога совецкія землі ачышчаюцца ад ненавіснага ворага.

У часіны самых цяжкіх выпрабаванняў, калі нямецкія акупанты здзекаваліся з нашага народа, катавалі наш квітнеючы край, мужны беларускі народ цвёрда верыў у сваё вызваленне. Ён ведаў, што прыйдуць да яго на дапамогу вызваліцелі — гераічныя чырвоныя воіны, пасланцы вялікага Сталіна, што падасць яму брацкую руку дапамогі ўся вялікая і дружная сям'я совецкіх народаў.

У барацьбе супроць заклятага ворага — нямецкіх захопнікаў — беларусы перад усім светам паказалі ўзоры сапраўды ўсенароднай барацьбы, узоры мужнасці і стойкасці. Усеагульнай павагай і любоўю акружыла радзіма імёны народных герояў, сыноў беларускага народа — партызанскага важака Канстанціна Заслонава, генерала Льва Даватара, снайпера Феадосія Смалячкова, лётчыка Віктара Талаліхіна. Тысячы гераічных сыноў і дачок Беларусі змагаліся і ўдзень і ўночы супроць праклятага ворага, адстойваючы чэсць і незалежнасць сваёй бацькаўшчыны.

Ідзе масавае вызваленне беларускай зямлі! Совецкую Беларусь вызваляюць прадстаўнікі розных нацыянальнасцей Совецкага Саюза. За чэсць Беларусі плячо ў плячо змагаюцца рускія і ўкраінцы, грузіны і казахі, татары і ўзбекі. У агні Айчыннай вайны загартавалася сталінская дружба совецкіх народаў. Яна змацавана крывёю лепшых сыноў Совецкага Саюза.

Ніколі не забудзе гэтай брацкай дапамогі беларускі народ. Вечна будзе жыць бязмежная ўдзячнасць у сэрцы народа вялікаму рускаму народу, усім брацкім народам Совецкага Саюза.

Прыйшло свята і на нашу вуліцу! Радасць працоўных Беларусі, нашу ўрачыстасць перажываюць ва ўсіх кутках совецкай краіны. Магутны салют Масквы ў чэсць вызвалення Мінска адгукнуўся шматразовым рэхам у сэрцах усіх совецкіх патрыётаў.

Цяжкае гора, страшэнныя разбурэнні нанеслі Беларусі праклятыя акупанты. Але не апусціў рукі беларускі народ. Узнімуцца з руін і папялішчаў нашы гарады і вёскі, яшчэ больш прыгожымі стануць яны. У супрацоўніцтве з усімі народамі нашай краіны беларусы залечаць глыбокія раны, адновяць народную гаспадарку. Вызваленыя раней раёны Беларусі ўжо атрымалі дапамогу з Удмурціі, Мардовіі, Яраслаўскай і Новасібірскай абласцей — прыйшлі эшалоны з абсталяваннем, жывёлай, з сельскагаспадарчым інвентаром, з таварамі першай неабходнасці. Зноў расквітнее Совецкая Беларусь у сям'і рэспублік вольных!

Хутка ўся Совецкая Беларусь будзе вызвалена. Совецкія воіны — сыны народаў нашай Радзімы ірвуцца наперад, на захад, каб хутчэй ачысціць усю совецкую зямлю ад фашысцкай погані, каб дабіць звера ў яго бярлозе. Іх вядуць наперад вялікія сталінскія ідэі дружбы народаў, іх вядзе наперад любоў да сваёй Радзімы.

Слава гераічнай Чырвонай Арміі — вызваліцельніцы!

Слава вялікаму Сталіну!

Ад Совецкага Інформбюро

З АПЕРАТЫЎНАЙ ЗВОДКІ ЗА 7 ЛІПЕНЯ

На працягу 7 ліпеня на захад ад горада **ПЕТРАЗАВОДСК** нашы войскі з баямі занялі некалькі населёных пунктаў і сярод іх **ТАРАГАРА, РЭККУ-СЕЛЬГА, ВАГА-ЯРВІ.**

На поўнач і паўночны захад ад **ПОЛАЦКА** нашы войскі з баямі прасоўваліся наперад і занялі больш 30 населёных пунктаў, у тым ліку **ПАРЭЧЧА 2, ПРЫБЫТКІ, ДЗЕВЯТКІНА, ЯНКОВІЧЫ, БРОДЫ, КОНЮХАВА, ЗАМОШША.**

У лясах на поўдзень ад горада **ПОЛАЦК** нашымі часцямі ўзята ў палон група нямецкіх салдат і афіцэраў і сярод іх камандзір 246 пяхотнай дывізіі генерал-маёр Мюлер-Бюлоў.

На паўночны захад і захад ад горада **МІНСК** нашы войскі, працягваючы развіваць наступленне, авалодалі раённымі цэнтрамі Вілейскай вобласці горадам **АШМЯНЫ, АСТРОВЕЦ,** а таксама з баямі занялі больш 250 іншых населёных пунктаў і сярод іх вялікія населёныя пункты **КЕМЕЛІШКІ, БЫСТРЫЦА, СЫМАНЯЛІ, ВАЗДВІЖЫНСК, ВАРНЯНЫ, ДУБНІЧЫ, ЛОША, ГУДАГАЙ, ЦЕХАНЫ, КРЫКУНЫ, БАГДАНАЎ, ВІШНЁЎ, ТОКАЖЫШКІ** і чыгуначныя станцыі **ЗОЛЫ, АШМЯНЫ, ГУДАГАЙ.**

На паўднёвы захад ад горада **МІНСК** нашы войскі, працягваючы наступленне, авалодалі раённым цэнтрам Баранавіцкай вобласці горадам **МІР,** а таксама з баямі занялі больш 80 іншых населёных пунктаў, у тым ліку вялікія населёныя пункты **НАЛІБОКІ, ДЗЕРАЎНА, БЕРАШНО, ЗАЯМНА, ПЕРАТОКІ, СІМАКОВА** і чыгуначную станцыю **КОЛАСАВА.**

На ўсход ад горада Мінск нашы войскі працягвалі аперацыю па ліквідацыі акружаных часцей праціўніка. За дзень боя знішчана каля 4.000 нямецкіх салдат і афіцэраў і ўзята ў палон больш 3.000 чалавек. У ліку палонных камандзір 78 штурмавой дывізіі немцаў генерал-лейтэнант Траут.

На **БАРАНАВІЦКІМ** напрамку нашы войскі, перамагаючы супраціўленне праціўніка, працягвалі наступальныя баі, у ходзе якіх занялі звыш 50 населёных пунктаў, сярод якіх **ЛІХАСЕЛЬЦА, САВІЧЫ, ПАДЛЯСЕЙКІ, ЛІТВА** (7 кіламетраў на паўднёвы ўсход ад **БАРАНАВІЧ**), **РУСІНЫ, ЛУКІ, КРЫВОШЫН** і чыгуначныя станцыі **ПАГАРЭЛЬЦЫ, ГАНЧАРЫ, КРЫВОШЫН.**

У раёне сярэдняга цячэння ракі **ПРЫПЯЦЬ** на захад ад горада **МОЗЫР** нашы войскі авалодалі раённым цэнтрам **ПІНСКАЙ** вобласці горадам **СТОЛІН,** а таксама з баямі занялі населёныя пункты **НАДУБАВА, ЧАРАЦЯНКА, ЛЮДЗЕНІВІЧЫ, ЗАКАРПАШША, ДЗЕДАЎКА, БРАНІСЛАЎ, ЗАПРОССЕ, ВІЛЬКА.**

На другіх участках фронта—без істотных змен.

За 6 ліпеня нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 34 нямецкіх танкі. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 25 самалётаў праціўніка.

* * *

НАЛЁТ НАШАЙ АВІЯЦЫІ НА ЧЫГУНАЧНЫЯ ВУЗЛЫ БРЭСТ І ДЗВІНСК

У ноч на 7 ліпеня наша авіяцыя зрабіла налёты на чыгуначныя вузлы **Брэст і Дзвінск** і падвергла бамбардыроўцы эшалоны і ваенныя склады праціўніка.

На чыгуначным вузле Брэст у момант налёта знаходзілася 12 нямецкіх эшалонаў. Бамбардыровачным ударам разбіта некалькі саставаў. Узніклі пажары, сярод якіх адбылося 5 моцных выбухаў.

У выніку бамбардыроўкі на пасажырскай і таварнай станцыях у Дзвінску ўзніклі вялікія пажары. Гарэлі чыгуначныя эшалоны і ваенныя склады немцаў.

Сярод пажараў адзначаны шматлікія выбухі, з іх тры выбухі вялікай сілы. На таварнай станцыі ўзарваны склад гаручага.

Да канца налёта агнём была ахоплена амаль уся тэрыторыя чыгуначнага вузла.

Дапаможам фронту

Тысячы нашых братоў — працоўных Беларусі вырваны з фашысцкіх кіпцюроў.

Натхнёныя выдатнымі перамогамі гераічнай Чырвонай Арміі, калектыў рабочых лесакамбіната павышае прадукцыйнасць працы. За кароткі час аднаўлены дзве лесапільныя рамы. Скончана пабудова дрэваапрацоўчага цэха. Пабудаваны 8-кватэрны дом для рабочых.

Рабочыя абавязаліся працаваць так, як ваююць воіны-чырвонаармейцы. Яны абавязаліся хутка залячыць раны, нанесеныя немцамі камбінату, у вольны ад работы час аднавіць жылы дом у 700 квадратных метраў, павысіць прадукцыйнасць працы, узмацніць дапамогу фронту, нашай доблеснай Чырвонай Арміі.

Рабочыя лесакамбіната:
Н. БАНДАРЭНКА, І. САЎЧАНКА, Я. МАРОЗАЎ.

У чэсць Мінскіх дывізій

Невыказным захапленнем сустрэў калектыў Гомельскага лесакамбіната вестку аб вызваленні Мінска і далейшым паспяховым прасоўванні на захад доблесных войск Чырвонай Арміі.

На двары лесакамбіната адбыўся мітынг.

З напружанай увагай слухалі ўдзельнікі мітынга выступленне начальніка лесапільнага цэха тав. Саракалетава, які гаварыў аб бліскучай аперацыі войск 1-га і 3-га Беларускіх франтоў па вызваленню Мінска, аб слаўных перамогах Мінскіх дывізій.

Ад імені вучняў слясарна-механічнага цэха выступіў тав. Краўцоў. Ён сказаў:

— Мы святкуем вызваленне сталіцы нашай роднай Беларусі. Слаўныя перамогі мы адзначым хутчэйшым асваеннем прафесій. На-днях мы пяройдзем на самастойную працу. Прыкладзем усе сілы, каб пры добрай якасці прадукцыі дабіцца высокай прадукцыйнасці працы.

З гарачымі словамі прывітання да вызваленага Мінска выступіў памочнік рамшчыка тав. Трэццякоў.

— Чырвоная Армія вызваліла і вярнула нам любімую сталіцу. На гэты цудоўны падарунак мы адкажам узмоцненай працай, новымі працоўнымі дасягненнямі.

На мітынгу выступілі таксама парторг ЦК КП(б)Б тав. Калінік, слесар Калеснікаў і іншыя. Ва ўсіх выказваннях гучэла гарачая падзяка Чырвонай Арміі за вызваленне роднай бацькаўшчыны ад ненавіснага ворага.

У аднадушна прынятай рэзалюцыі калектыў лесакамбіната абавязаўся: датэрмінова выканаць ліпеньскі вытворчы план, не дапускаць ніводнага прастою пілárам па тэхнічных непаладках, паскорыць адбудову жыллёвага фонда, для чаго адпрацоўваць пасля работы 30 гадзін у месяц.

ВЫЗВАЛЕННЕ БЕЛАРУСІ

□□□

П. ПАНАМАРЭНКА

Старшыня Совета Народных Камісараў Беларускай ССР

□□□

I.

Беларускі народ перажывае гістарычныя дні свайго вызвалення з-пад гнёту нямецкай акупацыі. Доблесная Чырвоная Армія, за небывала кароткі тэрмін разграміўшы нямецкі фронт, прарваўшы лінію яго абароны, знішчае і нястрымна гоніць нямецка-фашысцкія орды з Беларусі.

Ужо вызвалены гарады Гомель, Мозыр, Віцебск, Магілёў, Вілейка, Полацк, буйныя гарады і чыгуначныя вузлы Беларусі Орша, Барысаў, Бабруйск, Жлобін, Слуцк, Лепель, Асіповічы і тысячы нясялёных пунктаў. 3 ліпеня Чырвоная Армія вызваліла ад нямецкіх захопнікаў Мінск — сталіцу Совецкай Беларусі, яе адміністрацыйны, палітычны і культурны цэнтр, горад працы і навукі, горад, любімы ўсімі беларусамі.

У суровыя дні пачатку вайны, у пераломны момант у жыцці совецкай дзяржавы таварыш Сталін у гістарычным выступленні па радыё 3 ліпеня 1941 года заклікаў народы Совецкага Саюза да мабілізацыі ўсіх сваіх сіл для дасягнення перамогі над ворагам. Па сталінскаму закліку беларускі народ узняўся на барацьбу і абарону сваёй Радзімы. Вызваленне сталіцы Совецкай Беларусі адбылося ў дзень трохгоддзя гістарычнай прамовы таварыша Сталіна. Гэты дзень з'яўляецца днём вялікай урачыстасці беларускага народа.

Насельніцтва вызваляемых ад нямецкіх захопнікаў беларускіх сёл, вёсак і гарадоў з невыказнай радасцю і шчасцем сустракае сваю вызваліцельніцу родную Чырвоную Армію.

Наступленне Чырвонай Арміі на землях Беларусі адбываецца ва ўмовах велізарнага ўсенароднага ўздыму і актыўнай паўсямеснай падтрымкі наступаючых войск беларускім народам, арміяй беларускіх партызан.

Мноства нямецкіх салдат і афіцэраў упякло па палях і лясах, ратуючыся ад імклівa наступаючай Чырвонай Арміі. Сотні тысяч беларускіх мужчын, жанчын і падлеткаў, узброіўшыся чым толькі можна, ловяць і знішчаюць немцаў або захопліваюць іх у палон. На ўсёй тэрыторыі Беларусі ідуць беспераапынныя баі і сутычкі. З жахам хаваюцца немцы ў балотах, ярах, пераапранаюцца, залязаюць ва ўсе шчыліны, ратуючыся ад Чырвонай Арміі, ад сялянскіх віл і сякер, ад партызанскіх аўтаматаў. Ва ўсю моц разгарнулася «дубіна народнай вайны» і б'е захопнікаў да іх апошняга ўздыху. Насельніцтва ўсюды аказвае дапамогу наступаючым часцям Чырвонай Арміі, у якасці праважатых указвае мінныя палі, перавозіць байцоў і камандзіраў праз рэкі, будуе пераправы.

Сотні тысяч людзей выйшлі для адбудовы чыгунак, шасейных дарог і мастоў. Любоўю і клопатамі ўсюды акружаюцца раненыя байцы і афіцэры. Насельніцтва вызваляемых раёнаў з велізарным патрыятычным уздымам ідзе ў рады Чырвонай Арміі, каб у яе радах са зброяй у руках канчаткова ачысціць ад захопнікаў сваю зямлю і дабіць фашысцкага звера ў яго бярлозе.

II.

Тры гады чорная ноч нямецкай акупацыі вісела над Беларуссю. Не змерыць пакуты беларускага народа, вялікія страты яго.

Крывавыя нямецкія каты прынеслі з сабой у Беларусь смерць і прыгнёт, здзекі над жаночай чэсцю, шыбеніцы, публічныя дамы, засценкі гестапо, анямечванне, разбурылі і зняславілі помнікі і творы нацыянальнай культуры. Гітлераўцы прадсталі перад нашым народам, як ланцужныя сабакі разбойніцкага германскага імперыялізма, як рэакцыянеры і цемрашалы, каты і забойцы, душыцелі свабоды, як смяротэльныя ворагі працоўных. У Беларусі адносіны гітлераўцаў да насельніцтва па сваёй агіднасці, звярынай жорсткасці перавышаюць усё, што ведалі да гэтага часу: масавыя забойствы мірнага насельніцтва і ўгон на катаргу ў Германію, знішчэнне гарадоў і вёсак, разбурэнне і абрабаванне народа мелі асабліва масавы і сістэматычны характар.

Ніколі яшчэ за ўсю сваю нацыянальную гісторыю беларускі народ не быў пад такой страшэннай небяспекай поўнага знішчэння, як у дні нямецкай акупацыі. Справа ішла ў поўным сэнсе аб жыцці і смерці нацыі.

Сляды страшэнных злачынстваў гітлераўцаў у Беларусі сустракае на сваім шляху Чырвоная Армія. Многія паселішчы, раёны і гарады, якія найбольш пацярпелі ад акупацыі, уяўляюць сабой малюнак страшэннага спустошэння. У Лельчыцкім раёне, Палескай вобласці, немцамі забіта 8.000 мірных жыхароў і 3.800 пагнана ў Германію. З 7.562 дамоў у раёне ўцалела толькі 32. Астатнія спалены і ўзарваны захопнікамі.

У горадзе Віцебску засталося 800 чалавек насельніцтва. У горадзе Жлобіне, які разбураны дашчэнту, жыхароў зусім няма. Мінск, разбураны і знявечаны захопнікамі, акружаны з усіх бакоў масавымі магіламі ды ірвамі, запоўненымі ахвярамі захопнікаў. 120.000 чалавек забіта і закатавана немцамі ў Мінску. Сярод іх мірныя жыхары Мінска, ваеннапалонныя і прывезеныя ў мінскае гэто некалькі дзесяткаў тысяч гамбургскіх яўрэяў.

Няма ні аднаго раёна Беларусі, дзе-б не было безлічы ахвяр нямецкай акупацыі і масавых разбурэнняў. У 40 вызваленых раёнах Беларусі захопнікамі спалена і ўзарвана 209.000 жылых дамоў і жылых пабудоў, у тым ліку 120.107 двароў калгаснікаў.

Немцы паўсюды разбуралі школы, бальніцы, тэатры, клубы, хаты-чытальні. Яны зрабавалі і знішчылі грамадскі здабытак: пабудовы, інвентар, жывёлу. Знішчылі ўсе МТС, зрабавалі набытак калгаснікаў, рабочых і служачых.

Беларускі народ не забудзе і не даруе нямецка-фашысцкім катам іх злачынстваў. Не забудзе па-зверску закатаваных бацькоў, братоў, жонак, матак, зняслаўленых і закатаваных дзяўчат і растаптаных дзяцей. Не забудзе разбураных гарадоў, разгромленых калгасаў і спаленых калгасных хат. Не забудзе, не даруе і прымусіць іх трымаць адказ за ўсе злачынствы.

Народ знойдзе катаў, куды-б яны ні схаваліся. Яны не ўцякуць ад суда народа, як не ўцёк бабруйскі камендант генерал Гаман, які знішчыў у Бабруйску 19.000 чалавек. Перад адступленнем па яго загаду раскопваліся магілы, вымаліся і спальваліся трупы расстраляных, каб захаваць сляды крывавых злачынстваў немцаў. Гэты кат узяты ў палон нашымі войскамі.

Урад Совецкай Беларусі мае неабвержныя доказы крывавых злачынстваў нямецкіх захопнікаў, тысячы сведак, фатаграфій, дакументаў нямецкага камандавання, якія выкрываюць захопнікаў у страшэнных злачынствах. Гэтыя матэрыялы дапамогуць поўнасцю выкрыць перад усім светам і гісторыяй звярыны твар германскага фашызма. Гэтыя матэрыялы прадстаўляюцца саюзнаму ўраду для далучэння іх да абвінаваўчага матэрыялу супроць гітлераўскіх разбойнікаў.

III.

Ніякія зверствы і праважацыі нямецкіх захопнікаў не здолелі зламаць волю беларускага народа, не здолелі расколоць яго адзінства. Усе цяжкасці і выпрабаванні вайны перанёс наш народ і застаўся непахісны, адданы сваёй совецкай Радзіме.

Ніколі яшчэ ў гісторыі адзінства беларускага народа і яго згуртаванасць вакол большэвіцкай партыі, вакол правадыра народаў таварыша Сталіна не былі такія моцныя, як цяпер.

Беларускі народ, ахоплены непрымірымай нянавісцю да душыцеляў свабоды, разбуральнікаў беларускай дзяржавы — нямецкіх захопнікаў, па першаму закліку нашай большэвіцкай партыі, таварыша Сталіна ўзняўся на абарону сваёй совецкай Радзімы.

Беларускі народ, які прыняў на сябе ўдары захопнікаў з першых дзён вайны, дастойна адказаў на гэтыя ўдары.

Неўміручай славай пакрылі сябе пагранічныя войскі. Яны першыя твар у твар сустрэлі пераважныя па колькасці варожыя сілы. Жменькі герояў стрымлівалі цэлыя палкі і дывізіі да разгортвання часцей Чырвонай Арміі. Вечнай славай пакрылі сябе войскі Чырвонай Арміі, якія абаранялі Мінск, Магілёў, Гомель, Полацк, Брэсцкую крэпасць. 17 дзён змагаліся доблесныя байцы і камандзіры, акружаныя ворагам у Брэсцкай крэпасці. Яны загінулі слаўнай смерцю герояў, але не здаліся ворагу. Неўміручай славай пакрыла свой сцяг сотая ордэна Леніна і Чырвонага Сцягу дывізія, якая абараняла Мінск супроць танкавых злучэнняў ворага.

Народнае апалчэнне гарадоў Беларусі, якое ўзнікла ў першыя дні вайны, не зняславіла сваёй зямлі. У радасныя дні вялікіх перамог і пасля вайны беларускі народ ніколі не забудзе сваіх герояў, якія загінулі смерцю храбрых, абараняючы кожную пядзь роднай зямлі супроць азвярэлага ворага.

Сотні тысяч беларусаў змагаюцца на ўсіх франтах Вялікай Айчыннай вайны плячо ў плячо з рускімі і іншымі народамі совецкай краіны.

Беларускі народ у тыле ворага паўсюды разгарнуў бязлітасную партызанскую вайну з нямецкімі захопнікамі і вядзе яе з першага дня вайны з усё нарастаючай сілай. Партызанская вайна прыняла ўсенародны характар, вырасла ў грозную сілу, з'явілася адной з важнейшых умоў разгрому ворага.

На Беларусі дзейнічаюць сотні партызанскіх атрадаў і злучэнняў, якія налічваюць у сваіх радах больш 240.000 партызан. Апрача таго, з пачатку вайны ў Беларусі злучыліся з часцямі Чырвонай Арміі атрады і злучэнні, якія налічваюць 62.547 партызан.

На працягу трох год партызаны вядуць бязлітасную вайну супроць захопнікаў, знішчаючы салдат, афіцэраў, генералаў, чыноўнікаў ворага і іх прыхвасняў, громячы штабы і камунікацыі, зрываючы ўсе ваенныя, палітычныя і гаспадарчыя мерапрыемствы ворага, ратуючы насельніцтва ад знішчэння і ўгону на катаргу.

Найвялікшае ваеннае і палітычнае значэнне партызанскага руху на Беларусі заключаецца ў тым, што нямецкая армія пад ударамі партызан знаходзілася ўвесь час у напружанай, варожай абстаноўцы, ва ўмовах бесперапыннага парушэння падвозу і сувязі. Гэта знясільвала нямецкую армію, адцягваючы вялікія сілы для аховы камунікацый, мастоў, складаў, майстэрань, лазарэтаў і г. д. Не было ніводнай установы, прадпрыемства нямецкай арміі, якое можна было пакінуць без аховы. Часці Чырвонай Арміі, якія ідуць на захад, бачаць, што ў Беларусі кожная чыгуначная будка, кожны масток, кожны пераезд акружаны дротам, дзотамі, ператвораны немцамі ва ўмацаванні.

Важнейшае ваеннае і палітычнае значэнне ўсенароднага партызанскага руху на Беларусі заключаецца ў тым, што беларускі народ сваёй масавай барацьбой, непрымірымасцю да нямецкіх захопнікаў са свайго боку зрабіў усё для таго, каб падрыхтаваць умовы для найбольш паспяховага наступлення Чырвонай Арміі і разгрому ворага на ўсёй тэрыторыі Беларусі.

Важнейшая асаблівасць партызанскага руху Вялікай Айчыннай вайны заключаецца ў тым, што дзякуючы арганізацыі сувязі і адзінаму кіраўніцтву была магчымасць у неабходных умовах наносіць па найбольш адчувальных аб'ектах праціўніка адначасовыя ўдары вялікімі партызанскімі сіламі.

Найбольш выдатнымі ў гэтым сэнсе аперацыямі былі паўсямесныя ўдары па варожых камунікацыях метадам так званай «рэйкавай вайны», якія праводзіліся па адзінаму плану. З мэтай аказання дапамогі наступаючым войскам Чырвонай Арміі ў першых лічбах жніўня 1943 года шматлікія партызанскія атрады па раней распрацаванаму плану перабілі ахову, авалодалі перагонамі чыгункі і ўзарвалі за дзве ночы на ўсіх лініях 36.000 рэек. Працягваючы аперацыі, партызаны за жнівень узарвалі 120.800 рэек.

Удар быў настолькі шырокі, паўсямесны і ашаламляючы, што вывеў са строю многія чыгуначныя лініі.

Сярод германскіх чыгуначнікаў, часцей аховы і паліцэйскіх часцей панавала разгубленасць. Ніякіх сіл нехапала, каб адхіліць удары партызан на ўсіх перагонах і напрамках. Камандзір корпуса войск аховы цэнтральнай армейскай групы ў дакуменце № 1721 ад 31 жніўня 1943 года пісаў у стаўку германскага камандавання:

«Партызанамі ўпершыню праведзена аперацыя небывалых памераў па зрыву немцам падвозу шляхам планамернага і раптоўнага парушэння чыгуначных зносін. 6.784 выбухі за першыя дзве ночы жніўня на ўчастку корпуса! Колькасць падрыву рэек, якія сталі больш частымі, у сярэдзіне жніўня ўзрасла да 15 тысяч».

Кіраўніцтва чыгунак «Усход» у адной са справаздач за гэты час даносіла:

«Становішча крайне напружанае. Дзейнасць партызан ва ўсіх раёнах, якая няспынна павялічваецца, дасягнула да часу, указанага ў данясенні, жахлівых памераў. Захаваць рух з пераключэннем больш немагчыма. Лініі падвяргаюцца бесперапыннаму нападу, вакзалы перапоўнены з прычыны немагчымасці скарыстання ліній. Паязды затрымліваюцца на чыгуначных лініях. Колькасць непрыгодных паравозаў павялічваецца. Калі не правадзіць шырокіх мерапрыемстваў, якія далі-б вынікі, пацерпіць крушэнне ўвесь ход справы на перагоне Мінск—Жлобін—Гомель, Брэст—Лунінец—Гомель, Жлобін—Магілёў і Орша — Крычаў — Унеча».

Паводле даных адпаведных ваенных інстанцый, у жніўні і верасні 1943 года партызаны аперацыямі «рэйкавай вайны» сарвалі рух на ўсіх чыгунках акупіраванай тэрыторыі на 40 процантаў і аказалі гэтым каштоўнейшую дапамогу ў наступленні Чырвонай Арміі ў 1943—1944 гадах.

Беларускія партызаны правялі аперацыю па масаваму падрыву рэек непасрэдна перад наступленнем Чырвонай Арміі. З 20 па 26 чэрвеня на глыбіню да Буга па ўсіх напрамках перабіта 47.000 чыгуначных рэек, што дэзарганізавала нямецкі падвоз і эвакуацыю ў момант наступлення нашых войск.

Беларускія партызаны садзейнічаюць наступаючай Чырвонай Арміі захопам пераправаў, тысяч насялёных пунктаў.

Партызанскія атрады ў дні наступлення Чырвонай Арміі ўдарылі з тыла і захапілі раённыя цэнтры — гарады Копыль, Старобін, Узда і г. д., захапілі чыгунку Мікашэвічы—Леніна, чыгунку Старушкі—Урэчча, занялі пераправы на рацэ Случ, захапілі і аднавілі пераправы на рацэ Пціч.

(Працяг — на 3-й стар.).

ВЫЗВАЛЕННЕ БЕЛАРУСІ

Каштоўнейшую дапамогу Чырвонай Арміі аказваюць партызаны сваёй сур'ёзнай, разгалінаванай дзейнасцю. Ніякія манеўры нямецкіх часцей не могуць быць утоены ад партызан. Партызаны дастаўляюць камандаванню Чырвонай Арміі важнейшыя дакументы, палонных, «языкоў» і каштоўную інфармацыю разведкі.

Гістарычная заслуга партызан перад беларускім народам заключаецца яшчэ і ў тым, што сотні тысяч беларускага насельніцтва выратаваны партызанамі ад знішчэння немцамі. Кожны партызанскі раён захоўвае пад сваім прыкрыццём дзесяткі тысяч жыхараў і тым самым ратуе іх ад знішчэння ці ўгону на катаргу.

Крыніца велізарнай сілы партызанскага руху—у глыбока патрыятычным народным яго характары, у тым, што актыўнасць і ініцыятыва народных мас узначальваюцца ленінска-сталінскай большэвіцкай партыяй, якая ажыццяўляе кіраўніцтва народным рухам.

Большэвіцкія арганізацыі Беларусі з'яўляюцца душой, арганізатарамі і кіраўнікамі партызанскага руху.

Большэвіцкая падпольная арганізацыя Беларусі і яе падпольны друк нястомна выкрывалі крывавыя замахі і агідныя справы ворага, умацоўваючы ў народзе веру ў перамогу і ў аднаўленне савецкай улады. Ва ўмовах цяжкай і суровай сапраўднасці яны ўмацоўвалі дух супраціўлення ворагу, дух непрымірымасці і ўпэўненасці ў справядлівасці нашай справы, у нашу надыходзячую перамогу, арганізуючы народ на барацьбу з ворагам.

Увесь шматгадовы вопыт партыі Леніна—Сталіна, яе непахісны аўтарытэт у народзе, бясстрашша перад тварам небяспекі, найглыбейшая адданасць справе працоўных, яснае разуменне мэты барацьбы—усё гэта з'явілася велізарнай арганізуючай сілай падпольных большэвіцкіх арганізацый Беларусі, якія ўзнімаюць масы на Вялікую Айчынную вайну супроць гітлераўскай тыраніі.

Таварыш Сталін і совецкі ўрад заўсёды аказвалі велізарную падтрымку беларускаму народу, партызанам і партызанкам. Геній таварыша Сталіна асвятляў шлях народнай барацьбы.

Вобраз вялікага Сталіна натхняў і натхняе беларускі народ, партызан і партызанак у іх самаадданай барацьбе супроць нямецкіх захопнікаў.

IV

У свабоднай Беларусі нам належыць адрадзіць разбураныя гарады і вёскі, прамысловасць, транспарт, сельскую гаспадарку, культурныя ўстановы, стварыць для совецкіх людзей, вызваленых ад фашысцкага рабства, нармальныя ўмовы жыцця. Нам неабходна поўнасцю ліквідаваць вынікі гаспадарання немцаў у вызваленых раёнах. «Гэта,—сказаў таварыш Сталін,—вялікая, агульнанародная задача. Мы можам і павінны вырашыць гэту цяжкую задачу за кароткі тэрмін».

Не варта закрываць вочы на велізарныя цяжкасці, якія давядзецца перамагчы пры аднаўленні цяжка разбураных немцамі прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Патрабуецца напружаная праца ўсяго нашага народа, усяго нашага дзяржаўнага і партыйнага апарата, каб выканаць гэтыя задачы.

Ва ўмовах старой царскай Расіі з яе адсталым прамысловым развіццём і індывідуальнай дробнай сялянскай гаспадаркай такія разбурэнні ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы азначалі-б дзесяцігоддзі жабрацтва і нечуваных бядот мільёнаў людзей і соцень тысяч сялянскіх гаспадарак. Толькі нашай дзяржаве падсілу побач з вядзеннем небывалай у гісторыі па маштабах і жорсткасці вайны адначасова вырашаць такую гіганцкую задачу, як аднаўленне разбуранай гаспадаркі вызваленых раёнаў і ліквідацыя вынікаў нямецкай акупацыі.

У гэтым выяўляецца сіла нашага народа, веліч і магутнасць нашай совецкай Радзімы.

У галіне прамысловасці нам неабходна зараз сканцэнтраваць увагу на хутчэйшым аднаўленні і пуску перш за ўсё прамысловых прадпрыемстваў, неабходных для абслугоўвання патрэб фронта, для аднаўлення народнай гаспадаркі, а таксама для забеспячэння патрэб насельніцтва.

Маючы на ўвазе асабліва важнае значэнне бесперапыннай работы чыгунак Беларусі для забеспячэння аперацый Чырвонай Арміі, неабходна аказаць усямерную дапамогу чыгуначнаму транспарту ў аднаўленні шляхоў, мастоў, станцый, дэпо, водазабеспячэння. Усімі сродкамі, працуючы ўдзень і ўночы, аднаўляць дарогі і масты ўслед за наступаючай Чырвонай Арміяй. Гэта справа чэсці не толькі чыгунак Беларусі, але і ўсяго беларускага народа.

Асаблівае значэнне мы павінны надаць пуску млыноў, хлебапякарняў і іншых харчовых прадпрыемстваў, якія абслугоўваюць першачарговыя патрэбы насельніцтва і арміі.

Неадкладнай задачай з'яўляецца аднаўленне і пабудова новых жыллёвых дамоў з мясцовых будаўнічых матэрыялаў у вёсках, гарадах і рабочых пасёлках з тым, каб забяспечыць размяшчэнне ў прыгодных для жыцця памяшканнях калгаснікаў, рабочых і служачых, якія жывуць зараз у зямлянках і разбураных дамах. З гэтай мэтай неабходна паўсюды прыступіць да разгортвання мясцовай прамысловасці і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў (вапна, цэгла, чарапіца, шкло). Неабходна забяспечыць водпуск калгаснікам лесу з бліжэйшай да паселішча лесасекі і прадаставіць крэдыт для аднаўлення і будаўніцтва новых дамоў.

У гарадах і рабочых паселішчах усямерна развіваць індывідуальнае і кааператыўнае будаўніцтва жыллёвых дамоў рабочых і служачых, аказваючы ім дапамогу крэдытам, мясцовымі будаўнічымі матэрыяламі і па магчымасці транспартам.

Перад намі стаіць задача аднаўлення сельскай гаспадаркі Беларусі, разбуранай нямецкімі захопнікамі. Толькі пры совецкай уладзе, у выніку перамогі калгаснага ладу, беларускае сялянства, пра жахлівую беднасць якога да рэвалюцыі хадзілі легенды, якое мільёнамі ішло з Беларусі ў пошуках лепшай долі, стала на шлях росквіту, добрабыту, будаўніцтва шчаслівага і заможнага жыцця. Калгасы прынеслі Беларусі небывалы росквіт сельскай гаспадаркі, матэрыяльнага і маральнага росту вёскі. Калгасы вывелі са стану бясконцай нястачы мільённыя масы беларускага сялянства.

Вось чаму вялікая адданасць беларускага народа калгаснаму ладу. Калгасы любілі і шанавалі, у іх укладвалі велізарную працу, і з кожным годам гэта праца давала ўсё большыя і большыя вынікі, калгасы ўсё больш мацнелі.

Таму ў вызваленых увосень 1943 года раёнах беларускае калгаснае сялянства з велізарным энтузіязмам і рашучасцю з першых дзён прыступіла да аднаўлення калгасаў.

Совецкі ўрад аказаў велізарную дапамогу калгасам у іх аднаўленні. Да вясны 1944 года былі завезены трактары і адноўлены 90 МТС, разбураныя немцамі. Урад вылучыў 11.000 коней для раёнаў, дзе асабліва пацярпела конскае пагалоўе. Былі завезены плугі, сартыроўкі, сенакасілкі. Для аднаўлення калгаснай жывёлагадоўлі саюзны ўрад вылучыў 80.000 галоў буйнай рагатай жывёлы, 130.000 авечак і коз, 50.000 свіней. У сваю чаргу калгаснікі закантрактавалі для калгасных ферм 40.000 цялят.

Велізарная стваральная праца калгаснікаў, узаемная брацкая дапамога калгаса калгасу, а таксама калгасаў іншых абласцей і рэспублік, дапамога дзяржавы калгаснаму сялянству, нястомная творчая праца нашых совецкіх і партыйных арганізацый завяршыліся першым вялікім поспехам калгасаў вызваленых раёнаў.

План веснавой сяўбы адноўленыя калгасы выканалі на 102 процанты пры здавальняючым агратэхнічным узроўні. У цэлым калгасы вызваленых раёнаў засеялі 80 процантаў да даваеннага пасеўнага плана. Калгасы развіваюць фермы буйнай рагатай жывёлы, свінафермы, аўцафермы, фермы вадаплаваючай птушкі, аднаўляюць рыбныя пруды, пчолапасекі, расчышчаюць калгасныя сады.

У аднаўленні і ўмацаванні калгасаў вызваленых раёнаў партыйныя арганізацыі і калгаснікі маюць значны каштоўны вопыт. Калгаснікі раёнаў, якія вызваляюцца, мясцовыя совецкія і партыйныя арганізацыі маюць магчымасці і павінны скарыстаць вопыт аднаўлення сацыялістычнай сельскай гаспадаркі ў раней вызваленых раёнах Беларусі.

Неабходна прыняць неадкладна ўсе меры па забеспячэнню сем'яў чырвонаармейцаў і партызан устаноўленай дапамогай, аказаць ім усемагчымую дапамогу, дапамагаць у быту і працоўным упарадкаванні інвалідам Айчыннай вайны, неадкладна арганізаваць дзіцячыя дамы для дзяцей-сірот, бацькі якіх загінулі за совецкую Радзіму ці знішчаны нямецкімі захопнікамі. Патрэбна акружыць дзяцей-сірот любоўю, клопатамі і ўвагай, аднавіць ужо ў гэтым годзе сетку навучальных і сярэдніх школ, ахапіўшы навучаннем усіх дзяцей школьнага ўзросту. Неабходна неадкладна прыступіць да аднаўлення больніц, паліклінік, амбулаторый, разгарнуць шырокую медыцынскую дапамогу насельніцтву.

Акупацыя цяжка адбілася на народным здароўі. Нямецкія захопнікі разграмілі ўсе медыцынскія ўстановы, не аказвалі насельніцтву ніякай медыцынскай дапамогі. Многія хваробы, якія даўно ўжо зніклі ў Беларусі, з'явіліся зноў. Рад хвароб прынеслі з сабой і распаўсюдзілі войскі захопнікаў. У выніку адсутнасці на працягу трох год супрацьмалярыйных работ, стварэння многіх застойных вадаёмаў на месцах абароннага будаўніцтва, а таксама разбурэнняў меліярацыйна-асушальных збудаванняў атрымала распаўсюджанне малярыя.

Насельніцтва, якое пры захопніках вымушана было шукаць прытулак у лясах, зямлянках, было пазбаўлена нармальных умоў харчавання і медыцынскай дапамогі. Смяротнасць дзяцей павялічылася. З прычыны гэтага аднаўленне медыцынскіх устаноў, аказанне лекавай дапамогі насельніцтву з'яўляецца надзвычай важнай задачай мясцовых совецкіх і партыйных органаў.

Нашай задачай з'яўляецца неадкладнае разгортванне палітасветных устаноў, хат-чытальняў, кінотэатраў, радыёвяшчання і, што асабліва важна, аднаўленне выдання газет ва ўсіх раённых і абласных цэнтрах. Трэба ўлічваць, што насельніцтва вызваленых раёнаў Беларусі працяглы час жыло ва ўмовах нямецкай акупацыі, ва ўмовах ілжывай фашысцкай прапаганды і было пазбаўлена праўдзівай совецкай інфармацыі. Таму задачай совецкіх і партыйных органаў вызваленых раёнаў з'яўляецца арганізаваць найбольш поўную інфармацыю насельніцтва па пытаннях ваенна-палітычнага і эканамічнага жыцця і барацьбы нашай Радзімы.

* * *

Аднойчы на прыёме групы камандзіраў партызанскіх атрадаў і арганізатараў партызанскага руху таварыш Сталін, зварачваючыся да партызан Беларусі, сказаў:

— Хутка мы да вас прыдзем.

Гэтыя словы правадыра абляцелі ўсю Беларусь, пра іх даведаліся ва ўсіх вёсках і гарадах. Яны выклікалі новы ўздым народнага супраціўлення захопнікам.

Словы правадыра збыліся. Беларускі народ дачакаўся шчаслівых дзён свайго вызвалення. Апіраючыся на дапамогу ўсіх народаў совецкай краіны, на дапамогу вялікага, дарагога беларускаму народу таварыша Сталіна, Совецкая Беларусь прыступае да аднаўлення народнай гаспадаркі Беларускай дзяржавы, вызваленай ад нямецкіх захопнікаў.

Удзячнасць і вялікая любоў да вызваліцельніцы Беларусі — доблеснай Чырвонай Арміі, да вялікага рускага народа, да ўкраінскага і ўсіх народаў Совецкага Саюза, якія падалі руку брацкай дапамогі ў цяжкія для Беларусі дні, да вялікага Маршала, правадыра совецкага народа таварыша Сталіна будуць вечна жыць у сэрцы беларускага народа.

(«Правда» ад 5 і 6 ліпеня).

Эпізоды партызанскай барацьбы

Зямля Беларусі стала велізарнейшымі могілкамі для гітлераўскіх войск і іх тэхнікі. Чырвоная Армія з фронта, адважныя партызаны з тыла штодзённа знішчаюць тысячы нямецка-фашысцкіх забойцаў, якія ўварваліся на совецкую зямлю ў якасці яе акупантаў.

Адчувальныя страты наносяць партызаны адступаючаму праціўніку, які імкнецца займаць новыя абарончыя рубяжы. 3 ліпеня атрады **баранавіцкіх** партызан у раёне вёскі С. перахапілі адступаючую аўтакалону немцаў. У выніку імклівай атакі партызаны захапілі 100 варожых аўтамашын і вялікую колькасць падбілі, знішчылі некалькі дзесяткаў нямецкіх салдат і афіцэраў, 50 немцаў узялі ў палон.

Група баранавіцкіх партызан з атрада «Комсамолец» напала на адступаючае падраздзяленне немцаў, многа знішчыла і захапіла ў палон 22-х нямецкіх салдат з усім іх узбраеннем. Партызаны атрада імені Шчорса, якія дзейнічаюць у Баранавіцкай вобласці, разбілі групу нямецкіх войск, якія адступалі з-пад Мінска. Знішчана некалькі дзесяткаў гітлераўцаў, захоплены абоз у 30 падвод з боепрыпасамі і абмундзіраваннем, а таксама штабныя дакументы разбітай нямецкай часці № 4444. Народныя мсціўцы з гэтага-ж атрада зрабілі напад на прыфрантавы нямецкі гарнізон і перабілі 80 гітлераўцаў начале з камандзірам і начальнікам штаба батальёна. Партызанамі захоплены 2 кулямёты і 60 вінтовак.

Злучэнне **пінскіх** партызан асядлала адзін з важных участкаў чыгункі і ўтрымлівае яго да падыходу часцей Чырвонай Арміі. За час баёў на гэтым участку чыгункі партызанамі падарвана каля 200 рэек, чыгуначны мост, захоплен і поўнасцю разгромлен нямецкі эшалон з войскамі. Шлях адступлення праціўніку адрэзан. 3 ліпеня ружэйна-кулямётным агнём збіт нямецкі самалёт. Тры лётчыкі разбіліся. Партызаны знялі з самалёта 4 кулямёты, патроны, дакументы.

Фронт набліжаецца да беластоцкіх і брэсцкіх земляў. На поспехі войск Чырвонай Арміі партызаны адказваюць узмацненнем сваіх удараў па тылах нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Атрадамі брэсцкага злучэння імені Дзяржынскага за апошнія дні пушчана пад адкос 28 варожых эшалонаў, выведзена са строю 26 паравозаў, разбіта 14 вагонаў з жывой сілай і 116 вагонаў і платформ з тэхнікай і боепрыпасамі. Дзейнічаючы групамі на шасейных камунікацыях, партызаны злучэння падарвалі 44 аўтамашыны, разбурылі тэлефонна-тэлеграфную сувязь працягласцю ў 40 кіламетраў, з засад знішчылі 133 і паранілі 116 салдат і афіцэраў.

Беластоцкія партызаны, нягледзячы на вялікае скапленне нямецкіх войск, працягваюць ірваць камунікацыі ворага, абстрэльваюць яго эшалоны, мініруюць шасейныя дарогі і нападаюць з засад на маршавыя калоны праціўніка.

Беларускі народ ўсімі сіламі дапамагае доблеснай Чырвонай Арміі вызваляць совецкую зямлю ад тройчы заклятых нямецкіх акупантаў.

П. КАВАЛЁЎ.

Правільна арганізаваць працу на сенаўборцы

На шырокіх лугах касцюковіцкіх калгасаў выраслі густыя сакавітыя травы. Своечасова ўбраць іх, выканаць дзяржаўны план сенапаставак і забяспечыць жывёлу высокаякасным сенам — такая важнейшая задача паўстала перад калгасным сялянствам, партыйнымі і совецкімі арганізацыямі раёна.

Вопыт першых дзён сенаўборкі наглядна паказвае, што поспех перш за ўсё залежыць ад правільнай арганізацыі працы. Строгі распарадак дня, індывідуальная эдзельшчына, масавасць соцыялістычнага спаборніцтва — вырашаюць справу. Гэта ведаюць кіраўнікі калгасаў Касцюковіцкага раёна, але многія з іх не займаюцца арганізацыяй працы калгаснікаў на сенажацях.

У калгасе імені Варашылава, Бела-Дуброўскага сельсовета, было арганізавана 9 звенняў касцоў, але з першых дзён тут сталі працаваць скопам, цэлымі брыгадамі. Па 30 — 35 чалавек выходзіць на адзін участак. Вядома, пры такім становішчы перадавыя калгаснікі пазбаўлены ініцыятывы, а гультаі хаваюцца за плечы перадавікоў. Гэта знізіла прадукцыйнасць працы. Касцы выконваюць нормы на 40 — 50 процантаў.

Не ў пашане індывідуальная эдзельшчына і звенняная сістэма працы ў калгасе «1 мая», Самацэвіцкага сельсовета. Тут таксама працуюць пабрыгадна. Калі-б старшыня калгаса тав. Сырадоеў быў уважлівы да працы, ён заўважыў-бы, што брыгады, як правіла, не выконваюць дзённыя заданні, а пажылы калгаснік Сямён Іванавіч Шындыбалаў са сваёй дачкой Любай, працуючы асобна, значна перавыконваюць нормы выпрацоўкі. Перавага індывідуальнай эдзельшчыны відавочна, але старшыня калгаса груба парушае яе.

У гэтым годзе на сенажаць вышла значная колькасць калгасніц. У многіх малыя дзеці. Праўленні калгасаў абавязаны былі арганізаваць дзіцячыя яслі. Нажаль, рашэнне райсовета і райкома партыі аб яслях не выканана — ні ў адным калгасе яслі не працуюць.

Сур'ёзнай увагі райкома партыі заслугоўвае пытанне масава-растлумачальнай работы сярод калгаснікаў і калгасніц. У многіх калгасах раёна, як «Заветы Ільіча», «Рассвет», «Чырвоны Інтэрнацыянал», не працуюць агітатары, не выходзяць «Баявыя лісткі» і насценныя газеты. Калгаснікі да апошняга часу не ведалі нават аб выдачы калгаснікам, занятым на сенаўборцы, 10 процантаў ад скошанага і застагаванага сена.

У значнай частцы калгасаў раёна не складзен распарадак дня, а дзе і складзен — не зацверджан на агульным сходзе калгаснікаў. Працоўная дысцыпліна не зусім добрая.

Райземаддзел (загадчык тав. Новікаў) недастаткова аператыўна кіруе ходам сенаўборкі ў калгасах, не цікавіцца арганізацыяй працы калгаснікаў. Усё гэта прывяло да таго, што Касцюковіцкі раён значна адстаў па сенаўборцы і дрэнна нарашчвае тэмпы.

Л. ЛАЎРЭНАЎ,
інструктар сельгасаддзела ЦК КП(б)Б.

Будаўнічая брыгада з дзяўчат

МОЗЫР. **(Наш кар.).** У калгасе імені Фрунзе, Баброўскага сельсовета, Мозырскага раёна, дзейна рыхтуюцца да ўборкі ўраджаю.

Брыгада з 12 дзяўчат будуе гумно. Ужо зрублена 12 вянцоў. Кіруе брыгадай вопытны будаўнік калгаснік Віктар Веракса.

У адказ на паспяховае наступленне Чырвонай Арміі большасць дзяўчат перавыконвае нормы выпрацоўкі. Напрыклад, калгасніца Зося Рулеўская за дзень абчэсвае 12 бярвенняў, што складае каля 200 процантаў задання. Комсамолка Антаніна Віславух і калгасніца Рома Альшэўская ў паўтары разы перавыконваюць нормы.

Працоўны энтузіязм

З вялікай актыўнасцю прайшлі па ўсіх зменах прадпрыемства, дзе галоўным інжынерам тав. Анісімаў, мітынгі, прысвечаныя вызваленню роднай сталіцы Мінска.

Будаўнікі, мантажнікі, эксплаатацыйны персанал абавязаліся прыкласці намаганне, каб рад важных работ, тэрмін заканчэння якіх — 1 жніўня, выканаць датэрмінова.

Майстар Каротчанка абавязаўся са сваім калектывам на пяць дзён раней тэрміну — да 25 ліпеня паставіць чатыры фермы ў машынным зале і маставы кран.

Група электразваршчыкаў майстра Мухіна рашыла на два тыдні раней тэрміну зрабіць усе канструкцыі маставога крана і канструкцыі фермаў.

АДНАЎЛЕННЕ ІНСТЫТУТАЎ ПРЫ АКАДЭМІІ НАВУК БССР

Пры Акадэміі Навук БССР аднаўляюць сваю работу інстытуты, дзейнасць якіх была часова прыпынена ў сувязі з нямецкай акупацыяй.

Аднаўляецца Інстытут літаратуры і мовы. Дырэктарам Інстытута зацверджан член-карэспандэнт Акадэміі Навук БССР, М. Лынькоў. Прэзідыум Акадэміі Навук распрацоўвае тэматычны план работы Інстытута на 1944 год.

Таксама пачынае сваю працу Інстытут гісторыі. Дырэктарам інстытута зацверджан акадэмік Н. М. Нікольскі. Прэзідыум Акадэміі Навук БССР прыступіў да распрацоўкі тэматычнага плана работы Інстытута гісторыі на бліжэйшы час.

АДНАЎЛЯЕЦЦА ВЫДАННЕ «ИЗВЕСТИЙ АКАДЕМИИ НАУК БССР»

З ліпеня гэтага года Прэзідыум Акадэміі Навук БССР аднаўляе выданне «Известий Академии Наук БССР», перыядычнасцю шэсць разоў у год, тыражом 2.000 экземпляраў.

Зацверджана рэдакцыйная калегія «Известий Академии Наук БССР» у складзе 9 чалавек. Старшыня рэдакцыйнай калегіі — акадэмік К. М. Міцкевіч (Якуб Колас).

Міжнародная інфармацыя

Паведамленне штаба вярхоўнага камандавання экспедыцыйных сіл саюзнікаў

ЛОНДАН, 7 ліпеня. (ТАСС). У апублікаваным сёння раніцой паведамленні штаба вярхоўнага камандавання экспедыцыйных сіл саюзнікаў гаворыцца:

«Бітва за Ла-э-Дзю-Пюі працягваецца. На ўсход ад дарогі Карантан—Пер'е мы прасунуліся ў напрамку да Сентэні. У сектары Кан ніякіх змен не адбылося.

Варожыя камунікацыі параней шаму заставаліся асноўным аб'ектам дзеянняў нашай авіяцыі, якая аперыравала вялікімі сіламі на працягу ўсёй другой паловы дня і вечара 6 ліпеня. Налёты рабіліся галоўным чынам на раён паміж Парыжам і В'ерзонам на ўсходзе і на тэрыторыю на захад і паўночны захад ад гэтага раёна аж да Брэтані і да зоны баёў».

Ваенныя дзеянні ў Італіі

ЛОНДАН, 7 ліпеня. (ТАСС). Галоўны штаб войск саюзнікаў у Італіі паведамляе, што праціўнік працягвае аказваць упартае супраціўленне войскам саюзнікаў, якія прасоўваюцца па ўсяму фронту. Імкнучыся выйграць час, праціўнік пераходзіць у контратакі і выкарыстоўвае усе сродкі, каб ператварыць населеныя пункты і адкрытую мясцовасць ва ўмацаваныя пазіцыі. Часці амерыканскай 5-й арміі займаюць дзве трэціх горада Расін'яно — Марытымо (на паўднёвы ўсход ад Ліворно). У прыбярэжным сектары праціўнік узмацняе ўмацаванні, збудаваныя для таго, каб адбіць магчымую высадку войск саюзнікаў, якія прыкрываюць Ліворно.

Войскі саюзнікаў некалькі прасунуліся ў раёне Арэцо. У адрыятычным сектары контратакі праціўніка адбіты.

Вялікія злучэнні авіяцыі саюзнікаў зрабілі налёты на аб'екты праціўніка ў Паўночнай Італіі і Аўстрыі, а таксама на судны і наземныя аб'екты ворага на ўзбярэжжы Югаславіі.

Паспяховы налёт на германскія базы самалётаў-снарадаў

ЛОНДАН, 7 ліпеня. (ТАСС). Як афіцыйна паведамляецца, учора раніцой англійская авіяцыя не менш 28 разоў атакавала германскія тарпедныя кацеры ў раёне Ла-Манша. Патоплены 4 кацеры. Мяркуецца, што пашкоджаны 9 іншых караблёў.

У ноч на 7 ліпеня англійскія бамбардыроўшчыкі зрабілі налёт на прамысловыя аб'екты заходняй Германіі.

Учора раніцой амерыканскія цяжкія бамбардыроўшчыкі зрабілі паспяховы налёт на стартавыя станцыі германскіх самалётаў-снарадаў у раёне Па-дэ-Кале. Адзначаны прамыя пападанні ў 11 станцый.

Адначасова паведамляецца, што вялікая частка самалётаў-снарадаў, накіраваных на Англію 5 і ў ноч на 6 ліпеня, была збіта англійскімі лётчыкамі.

Па крывавых слядах акупантаў...

...Шофер спыніў машыну.

— Вось гэта Капаткевічы, — уздыхаючы, сказаў ён.

Мы акінулі вокам навакол. Нямецкія доты, лініі траншэй, зямлянкі, абгарэлыя слупы, разбураныя печы, шырокае поле пажарышчаў, парослых дзікай травой.

— Тут былі Капаткевічы? — са здзіўленнем спытаў наш спадарожнік.

Так. Тут сапраўды быў адміністрацыйна-гаспадарчы і культурны цэнтр раёна. Разам з усёй краінай рос, квітнеў гарадскі пасёлак на беразе ракі Пціч. Тут тры гады «гаспадарылі» азвярэлыя гітлераўцы. Толькі пяць дзён таму назад Чырвоная Армія выбіла іх адсюль. І вось мы ідзём па іх крывавых слядах.

Цяжка становіцца на сэрцы. У думках мімаволі ўстае рытмічны гул матораў лесакамбіната, электрастанцыі, млына. Тут бесперапынна працавалі арцелі мясцовай прамысловасці. На службу насельніцтву былі пастаўлены шматлікія культурныя, лекавыя і бытавыя ўстановы, шырокая гандлёвая сетка. У памяці ўстаюць ажыўленыя вуліцы гарадскога пасёлка ў святочныя дні. Яны поўніліся радасным, бадзёрым гоманам, звонкімі беларускімі песнямі. А калі вечарэла, Капаткевічы станавіліся яшчэ больш прыгожымі. Амаль у кожным доме ззяла электрычнасць. Людзі накіроўваліся ў дом культуры, у кіно.

Так было да акупацыі.

І вось што зрабілі немцы..

22 чэрвеня 1943 года яны па-зверску напалі на Капаткевічы. Два дні ў небе стаяла зарава. Яны спалілі 456 двароў гарадскога пасёлка, 270 двароў калгаса «Чырвонае сяло» і 160 двароў калгаса «Ленінская іскра». Фашысты спалілі добрыя памяшканні беларускай сярэдняй школы, рускай няпоўнай сярэдняй школы, пачатковай школы, дзіцячыя сады, яслі, дом культуры, пяць больніц, сталовую, хлебазавод, МТС з яе 12 карпусамі, лесакамбінат, электрастанцыю, пошту, раймаг і многія іншыя прадпрыемствы і грамадскія ўстановы.

Зараз на родныя, аблітыя крывёю і слязьмі, апаленыя і парослыя крапівой сядзібы вяртаюцца з лясоў, выпаўзаюць з балот здзічэлыя, схуднелыя жыхары. На вачах — слёзы радасці, а ў сэрцы глыбока запалі боль і гора. Па заросшаму папялішчу ходзяць забітыя горам людзі. Далёка разносяцца лямант і праклёны катуГітлеру і яго бандзе, чутны стогны жанчын, плач дзяцей, якія шукаюць сваіх бацькоў і сваіго паселішча.

Жыхары тт. Жыгар, Ткач, Кудравец і другія расказваюць аб злачынствах нямецкіх звяроў. Тут фашысцкія каты закатавалі насмерць 69-гадовую Анастасію Макрэцкую, 70-гадовага Івана Шаўчука, яго дачку Дуню — 23 год. Цыдзько Юстыну — 37 год і многіх іншых.

— Перад тым, як спаліць Капаткевічы, — расказвае партызан Владзімір Ткач, — двуногія быкі арыйскай пароды сабралі сілай сваёй акрываўленай зброі 17 дзяўчат, сагналі іх у памяшканні райвыканкома і больніцы, прымусілі іх працаваць, а потым згвалцілі ўсіх. З бізунамі і пісталетамі, раз'юшаныя фрыцы кінуліся ў хаты, лавілі дзяўчат-падлетак і гвалтавалі іх. Так сталі ахвярамі фашысцкіх звяроў 13-гадовая Е., 14-гадовая Н. і многія іншыя.

Гітлераўцы ўстанавілі свой «новы парадак» не толькі ў Капаткевічах, але і ў навакольных вёсках. Яны спалілі 147 двароў у Ванюжычах, 141 двор у Целюшчэвічах, 137 — у Зарэчцы. Гэта яны, дзікуны дваццатага стагоддзя, забілі жэрдкай 90-гадовую старую Алёну Паўлючок. Гэта яны пяць разоў падвешвалі на дрэва Міхаіла Грыгоравіча Кароткіна. Гэта яны павесілі 27-гадовага Пятра Сямёнавіча Каляду з яго двухгадовым сынам Валодзяй. Гэта гітлераўцы запрагалі ў павозкі жыхароў вёскі Зарэчка Герасіма Сарочку і Канстанціна Харламчука. Гэта нямецкія «ваякі» расправіліся з 75-гадовай Анастасіяй Каляда, 80-гадовай Матронай Мазай, ледзь пачаўшым хадзіць Віцем і яго бацькам Архіпам Дзянісавічам Мазай.

Крывавы кат Гітлер загубіў тысячы людскіх жыццяў, спаліў каля 60 вёсак Капаткевіцкага раёна і раённы цэнтр. Але грозны народны гнеў і нянавісць, ярасць і прагу да бязлітаснай помсты нельга ні спаліць, ні ўзарваць.

Зараз жыхары Капаткевіч перажываюць радасныя дні. Над імі, як і над усёй Беларуссю, устае совецкае сонца, сонца свабоднай творчай працы, культуры і асветы, шчасця і радасці. На папялішчах вырастуць новыя светлыя дамы, зарастуць травою руіны, а грозны гнеў і нянавісць да ворага застануцца гарэць пажарам у сэрцы кожнага жыхара Капаткевіцкага раёна, які накіруе іх на канчатковы бой з жахлівай фашысцкай пагашню.

С. ШАРАМЕТ.

Капаткевічы,
Палеская вобласць.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ